

EDUSKUNNAN VASTAUS 186/2005 vp

Hallituksen esitys rikosvahinkolaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä rikosvahinkolaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 192/2005 vp).

Valiokuntakäsittely

Lakivaliokunta on antanut asiasta mietinnön (LaVM 16/2005 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavan lausuman:

Eduskunta edellyttää, että uuden rikosvahinkolain vaikutuksia seurattaessa arvioidaan surmansa saaneiden läheisten asemaa sekä tarvetta säätää heille oikeus korvaukseen kokemastaan kärsimyksestä ja että samassa yhteydessä arvioitavaksi otetaan myös vahingonkorvauslain 5 luvun 4 a § ja sitä koskeva soveltamiskäytäntö.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Rikosvahinkolaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain soveltamisala

Rikoksella luonnolliselle henkilölle tai kuolinpesälle aiheutettu vahinko korvataan valtion varoista siten kuin tässä laissa säädetään.

Lisäksi korvataan rikoksella oikeushenkilölle aiheutettu vahinko 7 ja 14 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa.

2 §

Suomessa tehdyllä rikoksella aiheutetun vahingon korvaaminen

Korvausta suoritetaan Suomessa tehdyllä rikoksella aiheutetusta vahingosta. Korvausta ei kuitenkaan suoriteta, jos vahinkoa kärsineellä ei korvaushakemuksen tekohetkellä ole eikä rikoksen tekohetkellä ollut asuinpaikkaa Suomessa tai muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa ja jos vahingon yhteys Suomeen on muutoinkin vähäinen.

3 §

Suomen ulkopuolella tehdyllä rikoksella aiheutetun vahingon korvaaminen

Jos rikos on tehty Suomen ulkopuolella, suoritetaan korvausta vain henkilövahingosta ja kärsimyksestä. Korvauksen suorittamisen edellytyksenä on, että rikoksen uhrilla oli rikoksen tekohetkellä kotipaikka Suomessa ja että hänen oleskelunsa Suomen ulkopuolella johtui työstä, opiskelusta tai muusta näihin verrattavasta syystä. Elatuksen menetyksestä suoritettavan korvauksen edellytyksenä on lisäksi, että myös elatukseen tai elatusapuun oikeutetulla taikka muutoin surmansa saaneen elatuksen varassa olleella oli rikoksen tekohetkellä kotipaikka Suomessa.

Suomen ulkopuolella tehdyllä rikoksella aiheutetusta henkilövahingosta ja kärsimyksestä voidaan harkinnan mukaan suorittaa korvausta muissakin kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa, jos korvauksen suorittamista on pidettävä perusteltuna ottaen erityisesti huomioon rikoksen läheinen yhteys Suomeen, rikoksenteikijän ja rikoksen uhrin välisen suhteen läheisyys, vahingon laatu sekä vahinkoa kärsineen mahdollisuus saada korvausta muualta.

2 luku

Korvattava vahinko

Henkilövahinko ja kärsimys

4 §

Henkilövahingon kärsineelle suoritettavat korvaukset

Henkilövahingon kärsineelle suoritetaan korvaus:

- 1) tarpeellisista sairaanhoitokustannuksista ja muista tarpeellisista kuluista;
- 2) ansionmenetyksestä;
- 3) kivusta ja särystä sekä muusta tilapäisestä haitasta;
- 4) pysyvästä haitasta.

Henkilövahingon kärsineelle suoritetaan lisäksi kohtuullinen korvaus henkilövahingon yhteydessä vahingoittuneista vaatteista ja muista henkilökohtaisista käyttöesineistä.

Sairaanhoitokustannuksina korvataan myös sairaanhoitoon välittömästi liittyvästä lääkinnällisestä kuntoutuksesta aiheutuvat kustannukset.

5 §

Korvauksen määrääminen henkilövahingosta

Korvaus ansionmenetyksestä määrätään vahingonkorvauslain (412/1974) 5 luvun 2 a ja 2 b §:ssä säädettyjen perusteiden mukaan. Korvaus on kuitenkin enintään 125 euroa päivältä vähennettynä korvaukseen oikeutetulle samalta ajalta tulevan ansiotulon määrällä.

Korvaus kivusta ja särystä sekä muusta tilapäisestä haitasta ja pysyvästä haitasta määrätään vahingonkorvauslain 5 luvun 2 c §:ssä säädettyjen perusteiden mukaan. Korvaus kivusta ja särystä sekä muusta tilapäisestä haitasta on kuitenkin enintään 10 000 euroa vähennettynä 19 §:ssä tarkoitetun muualta tulevan korvauksen määrällä.

6 §

Henkilövahingon kärsineen läheiselle suoritettavat korvaukset

Henkilövahingon kärsineen läheiselle korvataan tarpeelliset kulut ja ansionmenetyksen vahingonkorvauslain 5 luvun 2 d §:ssä säädettyjen perusteiden mukaan. Korvaus ansionmenetyksestä on kuitenkin enintään 125 euroa päivältä vähennettynä korvaukseen oikeutetulle samalta ajalta tulevan ansiotulon määrällä.

7 §

Työnantajalle suoritettava korvaus

Työnantajalle korvataan palkka tai sitä vastaava korvaus, jonka työnantaja on maksanut henkilövahingon kärsineelle työkyvyttömyysajalta. Korvaus on kuitenkin enintään 125 euroa päivältä.

Jos henkilövahinko on aiheutettu rikoksella, josta syyttäjä saa nostaa syytteen ainoastaan asianomistajan vaatimuksesta, korvauksen suorittaminen työnantajalle edellyttää, että asianomistaja on ilmoittanut esitutkintaviranomaiselle tai syyttäjälle vaativansa rikokseen syyllistyneelle rangaistusta tai muutoin pyytänyt esitutkinnan toimittamista.

8 §

Kuolemantapauksen johdosta suoritettavat korvaukset

Hautaamisesta aiheutuneet ja siihen liittyvät kustannukset korvataan vahingonkorvauslain 5 luvun 3 §:ssä säädettyjen perusteiden mukaan.

Elatuksen menetyksestä suoritetaan korvausta vahingonkorvauslain 5 luvun 4 §:ssä säädettyjen perusteiden mukaan.

Surmansa saaneen läheiselle kuolemantapauksen seurauksena aiheutuneesta henkilövahingosta johtuvat tarpeelliset sairaanhoitokustannukset ja muut tarpeelliset kulut sekä ansionmenetys korvataan vahingonkorvauslain 5 luvun 4 b §:ssä säädettyjen edellytyksin. Sairaanhoitokustannuksina korvataan myös sairaanhoitoon välittömästi liittyvästä lääkinnällisestä kuntoutuksesta aiheutuvat kustannukset. Korvaus ansionmenetyksestä on enintään 125 euroa päivältä vähennettynä korvaukseen oikeutetulle samalta ajalta tulevalla ansiotulolla. Tämän momentin nojalla läheiselle suoritetaan korvausta yhteensä enintään 5 000 euroa vähennettynä 19 §:ssä tarkoitetun muualta tulevan korvauksen määrällä.

9 §

Kärsimyksen korvaaminen

Loukkauksen aiheuttamasta kärsimyksestä suoritetaan korvaus sille:

- 1) jonka seksuaalista itsemääräämisoikeutta on rikoksella loukattu tai jonka vapautta muuten on rikoksella loukattu;
- 2) jonka henkilökohtaista koskemattomuutta on erityisen vakavasti loukattu tapon, murhan tai

surman yrityksellä, törkeällä pahoinpitelyllä tai sen yrityksellä taikka muulla näihin rinnastettavalla rikoksella.

Korvaus kärsimyksestä määrätään vahingonkorvauslain 5 luvun 6 §:n 2 momentissa säädettyjen perusteiden mukaan. Korvaus on kuitenkin enintään 3 000 euroa vähennettynä 19 §:ssä tarkoitetun muualta tulevan korvauksen määrällä. Seksuaalirikoksen uhrille voidaan kuitenkin suorittaa korvausta enintään 8 000 euroa vastaavasti vähennettynä.

10 §

Korvauksen enimmäismäärä

Vahinkoa kärsineelle suoritetaan saman vahingon tapahtuman perusteella korvauksia henkilövahingosta ja kärsimyksestä yhteensä enintään 51 000 euroa vähennettynä 19 §:ssä tarkoitettujen muualta tulevien korvausten yhteismäärällä.

Edellä 1 momentissa mainittuun enimmäismäärään ei sisällytetä ansionmenetyksestä tai elatuksen menetyksestä toistuvina suorituksina maksettavia korvauksia.

11 §

Korvauksen suorittamistapa

Henkilövahingon perusteella suoritettava korvaus vastaisuudessa aiheutuvasta ansionmenetyksestä tai elatuksen menetyksestä maksetaan toistuvina suorituksina. Korvaus voidaan kuitenkin maksaa kertasuorituksena, jos se on korvauksen määrä huomioon ottaen tarkoituksenmukaista.

Kivusta ja särystä sekä muusta tilapäisestä haitasta tai pysyvästä haitasta maksetaan kertakorvaus. Korvaus pysyvästä haitasta voidaan kuitenkin maksaa kokonaan tai osittain toistuvina suorituksina, jos se on aiheellista ottaen huomioon vahinkoa kärsineen olosuhteet ja korvauksen määrä.

Kärsimyksestä maksetaan kertakorvaus.

12 §

Korvauksen muuttaminen

Jos 4, 6 tai 7 §:n taikka 8 §:n 2 tai 3 momentin perusteella suoritettavan korvauksen määräämisen perusteena olleet olosuhteet ovat olennaisesti muuttuneet korvauksen määräämisen jälkeen, korvauksen määrää tai sen suorittamistapaa voidaan muuttaa. Kertakorvausta ei kuitenkaan voida tämän pykälän nojalla alentaa.

Toistuvina suorituksina maksettavaa korvausta koskeva muutos voidaan erityisestä syystä määrätä tulemaan voimaan takautuvasti. Korvausta voidaan kuitenkin korottaa aikaisintaan korvauksen korottamista koskevan hakemuksen vireille tulosta lukien tai, jos asiaa on sitä ennen käsitelty tuomioistuimessa, korvauksen korottamista koskevan kanteen vireille tulosta lukien. Korvausta voidaan alentaa tai sen suorittaminen lopettaa aikaisintaan siitä lukien, kun korvauksen saaja on ollut velvollinen tekemään 46 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen.

Esinevahinko ja taloudellinen vahinko

13 §

Laitokseen sijoitetun aiheuttama esinevahinko

Tämän lain nojalla korvataan esinevahinko, jonka on aiheuttanut:

1) vanki, pidätetty, viranomaisen huostassa oleva kiinniotettu tai muuten rikoksen johdosta vapautensa menettänyt henkilö;

2) mielisairauden tai muun mielenterveyden häiriön, mielentilatutkimuksen, tartuntataudin, kehitysvammaisuuden, päihteiden käytön, päihityksen taikka muun näihin verrattavan syyn vuoksi tahdostaan riippumatta laitokseen sijoitettu tai säilöön otettu henkilö;

3) ulkomaalaislain (301/2004) 121 §:n nojalla säilöön otettu henkilö; taikka

4) lastensuojelulain (683/1983) nojalla huostaanotettu ja laitoshuoltoon sijoitettu lapsi.

Korvauksen saaminen edellyttää lisäksi, että 1 momentissa tarkoitettu henkilö on aiheuttanut vahingon ollessaan vankilassa tai muussa laitoksessa, ollessaan sijoitettuna laitoksen ulkopuo-

lella tai lomalla taikka karattuaan laitoksesta tai viranomaisen huostasta.

14 §

Yhdyskuntapalveluun tai nuorisorangaistukseen tuomitun aiheuttama esinevahinko

Tämän lain nojalla korvataan esinevahinko, jonka yhdyskuntapalveluun tai nuorisorangaistukseen tuomittu on aiheuttanut palvelupaikan tai työelämään ja työn tekemiseen liittyvän perehtymispaikan järjestäjälle taikka sivulliselle suorittaessaan yhdyskuntapalveluun tai nuorisorangaistukseen kuuluvaa työtä tai tehtävää.

Palvelu- tai perehtymispaikan järjestäjälle korvataan myös se, mitä tämä on joutunut maksamaan sivulliselle vahingonkorvauslain 3 luvun 1 §:n 3 momentin perusteella korvaukseksi vahingosta, jonka yhdyskuntapalveluun tai nuorisorangaistukseen tuomittu on aiheuttanut suorittaessaan yhdyskuntapalveluun tai nuorisorangaistukseen kuuluvaa työtä tai tehtävää.

15 §

Korvausvastuun jakaminen

Jos esinevahingon aiheuttaneeseen tekoon on osallistunut muukin kuin 13 tai 14 §:ssä tarkoitettu henkilö, tämän lain nojalla suoritettava korvaus lasketaan jakamalla korvattava vahinko tasan vahingon aiheuttajien kesken, jollei vahingon aiheuttajien syyllisyyden tai muiden seikkojen perusteella ole aihetta jakaa korvausta muulla tavoin.

16 §

Esinevahingon ja taloudellisen vahingon harkinnanvarainen korvaaminen

Sen lisäksi, mitä 13 ja 14 §:ssä säädetään, esinevahinko voidaan harkinnan mukaan korvata kokonaan tai osaksi, jos vahinko on määrältään huomattava ja jos sen syntymiseen on vaikuttanut vahinkoa kärsineen iästä, sairaudesta, vammasta tai muusta sellaisesta syystä johtunut

avuttomuus. Harkinnassa on otettava huomioon vahinkoa kärsineen taloudelliset ja muut olosuhteet.

Korvausta voidaan 1 momentissa säädetyin edellytyksin suorittaa myös sellaisesta taloudellisesta vahingosta, joka ei ole yhteydessä henkilö- tai esinevahinkoon.

17 §

Korvauksen enimmäismäärä

Vahinkoa kärsineelle suoritetaan saman vahinkotapahtuman perusteella korvauksia esinevahingosta ja taloudellisesta vahingosta yhteensä enintään 25 500 euroa vähennettynä 19 §:ssä tarkoitettujen muualta tulevien korvausten yhteismäärällä.

Oikeudenkäyntikulut

18 §

Oikeudenkäyntikulujen korvaaminen

Jos asiaa on käsitelty tuomioistuimessa, korvataan sille, jolle on aiheutunut tämän lain nojalla korvattavaa vahinkoa, siltä osin kuin harkitaan kohtuulliseksi, kulut tarpeellisista toimenpiteistä, joihin hän on ryhtynyt saadakseen oikeutensa vahingonkorvaukseen vahvistetuksi.

3 luku

Yhteiset säännökset korvauksen määräämisestä

19 §

Korvauksen toissijaisuus

Tämän lain nojalla suoritettavasta korvauksesta vähennetään korvaus, jonka hakija on saman vahingon johdosta saanut tai ilmeisesti on oikeutettu saamaan muun lain tai vapaaehtoisen vakuutuksen perusteella, jollei 2 tai 3 momentista muuta johdu. Sama koskee korvausta, jonka hakija on saanut tai kohtuudella saatavissa ole-

van selvityksen mukaan on oikeutettu saamaan vieraan valtion lain perusteella.

Rikoksentekijältä tai vahingonkorvauslain 3 luvun 1 §:n 1 tai 3 momentin mukaan korvausvelvolliselta tuleva vahingonkorvaus vähennetään vain siltä osin kuin sitä on suoritettu. Sama koskee vastapuolelta tulevaa korvausta oikeudenkäyntikuluista.

Vakuutuksen perusteella suoritettavaa kuolemantapaussummaa ei vähennetä tämän lain nojalla suoritettavasta korvauksesta.

20 §

Perusvähennys

Vahinkoa kärsineelle saman vahinkotapahtuman perusteella suoritettavien korvausten yhteismäärästä tehdään perusvähennys, jonka määrä on 150 euroa.

21 §

Korko

Korvaukselle ei makseta korkoa.

22 §

Korvauksen sovittelu

Jos vahinkoa kärsineen puolelta on myötävaikutettu vahinkoon tai jos muu vahingon aiheuttaneeseen tekoon kuulumaton seikka on myös ollut vahingon syynä, voidaan korvausta kohtuuden mukaan sovittella. Edellä 8 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja korvauksia ei kuitenkaan voida sovittella.

23 §

Rikosilmoitus ja tuomioistuinkäsittely

Jos vahinkoa kärsinyt ei ole ilmoittanut rikoksesta poliisille eikä poliisi ole saanut siitä muutenkaan tietää, korvausta suoritetaan vain erityisestä syystä. Korvauksen suorittamista ei kuitenkaan estä se, että asianomistaja ei ole vaatinut rikokseen syyllistyneelle rangaistusta tai että hän

on peruuttanut rangaistusvaatimuksensa, jollei 7 §:n 2 momentista muuta johdu.

Jos asiaa on käsitelty tuomioistuimessa, korvausta ei suoriteta vahinkoa kärsineelle, joka on laiminlyönyt, mitä hänen kohtuudella olisi pitänyt tehdä saadakseen oikeutensa vahingonkorvaukseen tuomiolla vahvistetuksi.

4 luku

Korvausmenettely

24 §

Korvausviranomainen

Korvauksen myöntää ja suorittaa Valtiokonttori.

25 §

Korvauksen hakeminen

Korvausta on haettava kirjallisesti kolmen vuoden kuluessa siitä, kun korvausasiassa annettiin lainvoimaiseksi tullut tuomio, tai, jos asiaa ei ole käsitelty tuomioistuimessa, kymmenen vuoden kuluessa rikoksen tekemisestä. Erityisestä syystä korvausta voidaan hakea myöhemminkin.

Hakemus toimitetaan Valtiokonttorille. Hakemuksen voi jättää myös Kansaneläkelaitoksen paikallistoimistoon Valtiokonttorille edelleen toimitettavaksi.

26 §

Hakijan velvollisuus antaa selvityksiä

Korvaushakemukseen on liitettävä jäljennös korvausasiassa annetusta tuomiosta. Jos asiaa ei ole käsitelty tuomioistuimessa, hakemukseen on liitettävä jäljennös esitutkintapöytäkirjasta tai, jollei esitutkintapöytäkirjaa ole laadittu, muu luotettava selvitys vahinkotapahtumasta. Hakijan on lisäksi annettava Valtiokonttorille sellaiset muut asiakirjat ja tiedot, jotka ovat tarpeen korvausasian selvittämiseksi ja joita häneltä kohtuudella voidaan vaatia ottaen myös huo-

mioon Valtiokonttorin mahdollisuudet hankkia selvitys.

Jos hakija on saman vahingon johdosta saanut tai ilmeisesti on oikeutettu saamaan korvausta muualta, hänen on ilmoitettava siitä Valtiokonttorille.

Työnantajan on liitettävä korvaushakemuksensa selvitys henkilövahingon kärsineen työkyvyttömyydestä ja työkyvyttömyysajalta makсамastaan palkasta sekä 1 momentissa tarkoitettu selvitys vahinkotapahtumasta, jollei selvityksen esittäminen ole henkilövahingon kärsineen tekemän korvaushakemuksen vuoksi tarpeeton.

27 §

Korvausasian ratkaisemisen edellytykset

Korvausasiaa ei voida ratkaista ennen kuin hakijan oikeus korvaukseen vahingosta vastuussa olevalta on ratkaistu ensimmäisessä oikeusas- teessa tai syyte rikoksentekijää vastaan on päätetty jättää nostamatta. Korvausasia voidaan kuitenkin ratkaista, jos syytetty ei ole nostettu tai päätöstä syyttämättä jättämisestä ei ole tehty kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun poliisi sai rikoksesta tiedon.

Jos hakijan oikeus 19 §:n nojalla vähennettävään korvaukseen on perusteeltaan tai määrältään riittävä tai muusta syystä epäselvä, tämän lain mukaisen korvausasian ratkaisua voidaan lykätä, kunnes hakijan oikeus vähennettävään korvaukseen on lopullisesti ratkaistu. Tämä ei kuitenkaan koske rikoksentekijältä tai vahingonkorvauslain 3 luvun 1 §:n 1 tai 3 momentin mukaan korvausvelvolliselta tulevaa korvausta.

28 §

Ennakkokorvaus

Hakijalle on vaatimuksesta suoritettava ennakkokorvausta, jos korvausasian ratkaisu Valtiokonttorissa viivästyy hakijasta riippumattomista syistä ja on ilmeistä, että hänellä on tämän lain nojalla oikeus määrältään merkittävään korvaukseen.

29 §

Hakemuskulujen korvaaminen

Hakijalle, jolle on asian tuomioistuinkäsittelyä varten myönnetty oikeusapua tai määrätty oikeudenkäyntiavustaja oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 2 luvun 1 a §:n nojalla, suoritetaan vaatimuksesta kohtuullinen korvaus tämän lain mukaisen korvauksen hakemisesta aiheutuneista kuluista. Samoin menetellään, jos asiaa ei ole käsitelty tuomioistuimessa, mutta hakija täyttää oikeusavun saamiselle säädetty taloudelliset edellytykset.

Kulujen korvaamista vaativan on osoitettava, että hänelle on 1 momentissa tarkoitettu tavoin myönnetty oikeusapua tai määrätty oikeudenkäyntiavustaja. Jos asiaa ei ole käsitelty tuomioistuimessa, hakemukseen on liitettävä oikeusaputoimiston antama selvitys oikeusavun taloudellisista edellytyksistä.

30 §

Tuomioistuimen ratkaisun vaikutus korvauspäätökseen

Jos korvausta koskevaa asiaa on käsitelty tuomioistuimessa, Valtiokonttorin on otettava päätöksensä perustaksi tuomioistuimen asiassa antama ratkaisu.

Valtiokonttorin on poiketessaan korvauksen hakijan vahingoksi tuomioistuimen korvausasiassa antamasta ratkaisusta päätöksessään ilmoitettava poikkeamisen perusteet.

5 luku

Valtion takautumisoikeus

31 §

Valtion takautumisoikeus

Hakijan oikeus korvaukseen vahingosta vastuussa olevalta siirtyy valtiolle sinä päivänä, jol-

loin Valtiokonttori on päättänyt maksaa korvausta, ja enintään siltä osin kuin korvausta on päätetty maksaa.

Jos vahingosta vastuussa oleva on 1 momentissa mainitun ajankohdan jälkeen maksanut hakijalle korvausta, jonka saamiseen tällä ei enää ollut oikeutta Valtiokonttorin korvauspäätöksen vuoksi, valtiolla on maksua vastaavalta osalta takautumisoikeus vain, jos vahingosta vastuussa oleva tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää, ettei hakija enää ollut oikeutettu saamaan maksua.

32 §

Takautumisoikeuteen perustuvan saamisen perintä

Valtion takautumisoikeuteen perustuva saaminen peritään sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) mukaisesti. Perintään ei voida ryhtyä ennen kuin tuomio, jolla vahingosta vastuussa oleva on velvoitettu suorittamaan korvausta, on saanut lainvoiman. Vapautuksen tai helpotuksen myöntämisestä valtion takautumisoikeuteen perustuvan saamisen suorittamisesta on lisäksi voimassa, mitä maksuvapautuslaissa (529/1980) säädetään.

6 luku

Yhteistyö toisen Euroopan unionin jäsenvaltion viranomaisen kanssa

33 §

Hakemuksen jättäminen

Hakija, jolla on asuinpaikka Suomessa, voi jättää Valtiokonttoriin hakemuksen, joka koskee toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tehdyllä tahalliseksi väkivaltarikoksella aiheutetun vahingon korvaamista kyseisen valtion rikosvahinkojen korvausjärjestelmästä.

34 §

Virka-apu toisen jäsenvaltion korvausviranomaiselle

Valtiokonttorin on toisen jäsenvaltion korvausviranomaisen pyynnöstä:

1) järjestettävä korvausviranomaiselle tilaisuus kuulla Suomessa olevaa korvauksen hakijaa, todistajaa, asiantuntijaa tai muuta henkilöä käyttäen puhelinta tai videoneuvottelua tai muulla tavalla; taikka

2) kuultava henkilökohtaisesti 1 kohdassa mainittua henkilöä ja toimitettava kuulemisesta laadittu selvitys korvausviranomaiselle.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu kuuleminen voidaan järjestää vain kuultavan suostumuksella.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu kuuleminen toimitetaan noudattaen soveltuvien osin, mitä hallintolain (434/2003) 37 ja 40 §:ssä säädetään.

35 §

Asiakirjojen kieli

Toisen jäsenvaltion viranomaisen voi toimittaa Suomessa tehdyllä tahallisella väkivaltarikoksella aiheutetun vahingon korvaamista koskevan hakemuksen liiteasiakirjoineen Valtiokonttorille suomen, ruotsin tai englannin kielellä.

36 §

Kustannukset ja käännökset

Tässä luvussa tarkoitetussa asiassa ei peritä maksua tai korvausta hakijalta eikä toisen jäsenvaltion viranomaiselta.

Tarvittaessa Valtiokonttori huolehtii omalla kustannuksellaan 33 §:ssä tarkoitetun hakemuksen ja siihen liittyvien asiakirjojen kääntämisestä sellaiselle Euroopan yhteisön toimielinten kielelle, joka on rikoksen tekopaikkavaltion virallinen kieli tai jonka käyttämisen hakemuksissa tekopaikkavaltio on ilmoittanut hyväksyvän.

37 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset 33 §:ssä tarkoitetun hakemuksen tekemistä varten annettavasta neuvonnasta, Valtiokonttorin ja toisen jäsenvaltion viranomaisen välisessä yhteistyössä käytettävää kielestä sekä muutoin yhteistyön järjestämisestä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

7 luku

Muutoksenhaku ja takaisinperintä

38 §

Muutoksenhaku

Valtiokonttorin tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla vakuutusoikeuteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Ennakkokorvausta koskevaan päätökseen ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla.

Valtiokonttori voi antaa päätöksensä tiedoksi korvauksen hakijalle postittamalla sen hakijan ilmoittamaan osoitteeseen. Hakijan katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Jos valitus on saapunut 1 momentissa säädetyn määräajan jälkeen, vakuutusoikeus voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.

Vakuutusoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

39 §

Ylimääräinen muutoksenhaku

Jos Valtiokonttorin tai vakuutusoikeuden tämän lain nojalla antama lainvoimainen päätös perustuu virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen tai jos on ilmeistä, että päätös on lain vastainen, vakuutusoikeus voi Valtiokonttorin esityksestä tai asianosaisen hakemuksesta poistaa päätöksen ja ottaa tai määrätä Valtiokonttorin ottamaan asian uudelleen käsiteltäväksi.

Tehtyään edellä mainitun esityksen Valtiokonttori voi väliaikaisesti keskeyttää korvauksen maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisesti, kunnes asia on uudelleen ratkaistu.

Ylimääräisestä muutoksenhausta on lisäksi voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 31 luvussa säädetään.

40 §

Uudelleen käsittely uuden selvityksen perusteella

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyn korvauksen myöntämisestä tai myönnetyn korvauksen lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, Valtiokonttorin on tutkittava asia uudelleen. Valtiokonttori voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn korvauksen tai myöntää korvauksen aikaisempaa suurempana. Myös vakuutus oikeus voi muutoksenhakuasiaa käsitellessään menetellä vastaavasti.

41 §

Päätöksessä olevan virheen korjaaminen

Valtiokonttorin päätöksessä olevan asiavirheen ja kirjoitusvirheen korjaamiseen sovelletaan, mitä hallintolain 50—53 §:ssä säädetään.

42 §

Korvauksen takaisinperintä

Jos korvausta on maksettu aiheettomasti, Valtiokonttorin on korvauksen saajaa kuultuaan velvoitettava tämä maksamaan aiheettomasti maksettu korvaus takaisin.

Jos valtiolla ei 31 §:n 2 momentin nojalla ole maksamansa korvauksen osalta takautumisoikeutta, Oikeusrekisterikeskuksen on korvauksen saajaa kuultuaan velvoitettava tämä maksa-

maan mainitussa lainkohdassa tarkoitettua maksua vastaava osuus korvauksesta takaisin.

Takaisinperinnästä voidaan osaksi tai kokonaan luopua, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi ja korvauksen maksamisen ei ole katsottava johtuneen hakijan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos takaisin perittävä määrä on vähäinen.

Päätös takaisinperinnästä on tehtävä kolmen vuoden kuluessa korvauksen maksamisesta. Päätös voidaan tehdä myöhemminkin, jos hakijan tai hänen edustajansa havaitaan toimineen asiassa vilpillisesti.

43 §

Takaisinperintää koskevan päätöksen täytäntöönpano

Takaisinperintää koskeva Valtiokonttorin lainvoimainen päätös pannaan täytäntöön niin kuin lainvoimainen tuomio.

Takaisinperintää koskeva Oikeusrekisterikeskuksen lainvoimainen päätös pannaan täytäntöön sakan täytäntöönpanosta annetun lain mukaisesti.

Aiheettomasti maksettu korvaus saadaan periä takaisin myös siten, että se vähennetään vastaavista korvaussuorituksista. Vähennystä ei kuitenkaan saa tehdä korvauksesta, joka suoritetaan kivusta ja särystä sekä muusta tilapäisestä haitasta, pysyvästä haitasta, kärsimyksestä taikka sairaanhoitokustannuksista, hautauskustannuksista tai muista henkilövahingosta aiheutuneista kuluista. Kulloinkin suoritettavasta korvauserästä ei saa ilman korvauksen saajan suostumusta vähentää enempää kuin kuudesosan siitä korvauserän osasta, joka jää jäljelle sen jälkeen, kun korvauserästä on pidätetty ennakkoennakkoperintälain (1118/1996) nojalla tai lähdevero rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain (627/1978) nojalla.

8 luku

Erinäiset säännökset

44 §

Siirtokielto

Sopimus, joka tarkoittaa tähän lakiin perustuvan oikeuden siirtämistä toiselle tai sen panttaamista, on mitätön.

45 §

Korvauksen suorittaminen vajaavaltaiselle

Vajaavaltaiselle tuleva korvaus suoritetaan hänen edunvalvojalleen. Korvaus voidaan kuitenkin suorittaa vajaavaltaiselle itselleen, jos korvaus koskee hänen hallinnassaan ollutta omaisuutta tai hänellä muutoin on oikeus määrätä korvauksesta.

Valtiokonttorin on ilmoitettava vajaavaltaiselle kotikunnan holhousviranomaiselle vajaavaltaiselle tulevasta vähäistä suuremmasta korvauksesta.

46 §

Ilmoitusvelvollisuus

Jos korvauksen saajan olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, joka voi aiheuttaa korvauksen alentamisen tai sen suorittamisen lopettamisen, hänen on viipymättä ilmoitettava siitä Valtiokonttorille.

47 §

Valtiokonttorin oikeus saada tietoja

Valtiokonttorilla on salassapitosäännösten ja -määräysten estämättä oikeus pyynnöstä saada maksutta:

1) tuomioistuimelta sen hallussa olevat korvausasian selvittämiseksi välttämättömät asiakirjat; sekä

2) poliisi-, kriminaalihuolto-, vankeinhoito- sekä sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisilta ja laitoksilta, säilöön otettujen ulkomaalais-

ten kohtelusta ja säilöönottoyksiköstä annetussa laissa (116/2002) tarkoitettua säilöönottoyksiköltä, Eläketurvakeskukselta, eläke- ja vakuutuslaitoksilta sekä korvauksen hakijan työnantajalta, työttömyyskassalta tai muulta etuuden myöntäjältä korvausasian selvittämiseksi välttämättömät tiedot.

48 §

Rahamäärien tarkistaminen

Edellä 5—10, 17 ja 20 §:ssä mainitut rahamäärät tarkistetaan valtioneuvoston asetuksella kolmivuotiskausittain rahan arvon muutosta vastaavasti.

49 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammiukuuta 2006. Sen 9 §:n 1 momentin 2 kohta tulee kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2008.

Tällä lailla kumotaan 21 päivänä joulukuuta 1973 annettu rikosvahinkolaki (935/1973), jäljempänä *aikaisempi laki*, siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

50 §

Siirtymäsäännökset

Ennen lain voimaantuloa tehdyllä rikoksella aiheutetun vahingon korvaamiseen sovelletaan aikaisempaa lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä, jollei 2—6 momentista muuta johdu.

Lain 12 §:n 1 momenttia sovelletaan myös kertakorvaukseen, joka perustuu ennen lain voimaantuloa tehdyllä rikoksella aiheutettuun vahinkoon. Ennen lain voimaantuloa tehdyllä rikoksella aiheutetun vahingon perusteella toistuvina suorituksina maksettavan korvauksen muuttamiseen sovelletaan aikaisemman lain 22 §:n 1 momenttia.

Lain 4 lukua sekä 47 §:ää sovelletaan korvausasiassa, joka on tullut vireille lain voimaantulon jälkeen. Jos määräaika hakea korvausta ennen lain voimaantuloa tehdyllä rikoksella aiheutetusta vahingosta on aikaisemman lain 15 §:n mukaan pidempi kuin tämän lain 25 §:n 1 momentin mukaan, noudatetaan kuitenkin aikaisempaa lakia.

Lain 5 ja 7 lukua sovelletaan päätökseen, joka on annettu lain voimaantulon jälkeen.

Lain 6 lukua sovelletaan, jos korvausta haetaan 1 päivänä heinäkuuta 2005 tai sen jälkeen tehdyllä rikoksella aiheutetusta vahingosta.

Lain voimaantulon jälkeen ei sovelleta, mitä rikosvahinkoasetuksen (63/1999) 8 §:ssä säädetään lausunnon pyytämisestä rikosvahinkolautakunnalta.

Muussa lainsäädännössä olevalla viittauksella aikaisempaan lakiin tarkoitetaan lain tultua voimaan viittausta tähän lakiin.

Laki

henkilövahinkoasiain neuvottelukunnasta annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilövahinkoasiain neuvottelukunnasta 16 päivänä kesäkuuta 2004 annetun lain (513/2004) 2 §:n 2 momentti sekä 3 §:n 1 ja 2 momentti seuraavasti:

2 §

Neuvottelukunnan tehtävät

Neuvottelukunnalla on salassapitosäännösten ja -määräysten estämättä oikeus pyynnöstä saada tuomioistuimelta maksutta sen tuomio, jossa on tuomittu maksettavaksi korvausta henkilövahingosta tai kärsimyksestä. Sama koskee neuvottelukunnan oikeutta saada liikennevahinkolautakunnasta annetun lain (441/2002) 1 §:ssä tarkoitettua liikennevahinkolautakunnalta ja potilasvahinkolain (585/1986) 11 §:ssä tarkoitettua potilasvahinkolautakunnalta niiden lausunnot sekä Valtiokonttorilta sen päätökset, jotka koskevat henkilövahingon tai kärsimyksen korvaamista.

3 §

Neuvottelukunnan kokoonpano

Henkilövahinkoasiain neuvottelukunnassa on puheenjohtaja ja viisi muuta jäsentä.

Puheenjohtajan ja kolmen muun jäsenen tulee olla vakinaisia tuomareita, jotka valtioneuvosto määrää tehtävään enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Lisäksi neuvottelukunnan jäseniä ovat liikennevahinkolautakunnan ja potilasvahinkolautakunnan puheenjohtajat.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2006.

Laki

sakon täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sakon täytäntöönpanosta 9 päivänä elokuuta 2002 annetun lain (672/2002) 1 §:n 7 kohta, 2 §:n 4 momentti ja 5 §:n 1 momentti seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädettyssä järjestyksessä pannaan täytäntöön seuraavat seuraamukset:

— — — — —
7) rikosvahinkolain (/20) 31 §:n mukaiseen valtion takautumisoikeuteen perustuva saaminen vahingosta vastuussa olevalta ja saman lain 42 §:n 2 momentissa tarkoitettuun takaisinperintää koskevaan päätökseen perustuva valtion saaminen korvauksen saajalta.

2 §

Seuraamusten täytäntöönpanokelpoisuus

— — — — —
Edellä 1 §:n 7 kohdassa tarkoitettujen saamisten täytäntöönpanokelpoisuudesta säädetään erikseen.

5 §

Maksutilaisuuden varaaminen

Tässä laissa säädettyssä järjestyksessä täytäntöön pantavan sakon ja muun rahamääräisen seuraamuksen (*saatavan*) ensimmäisenä asteena määräävän viranomaisen, itseperinnästä huolehtivan viranomaisen ja 1 §:n 7 kohdassa tarkoitettujen saamisten osalta Oikeusrekisterikeskuksen on varattava maksuvelvolliselle tilaisuus maksaa rahamäärä heti.

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2006.

Helsingissä 12 päivänä joulukuuta 2005